

วารสารบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปีที่ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.

**พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู
ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร**

เรไร เป้าหินตั้ง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรม การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 145 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .960 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยค่า t-test แบบ Independent ส่วนวิเคราะห์เปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยใช้ค่า One-way analysis of variance เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe' s Post hoc Comparison)

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร มีดังนี้
 - 2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
 - 2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีการรับรู้สูงกว่าครูที่ประสบการณ์ทำงาน 5- 10 ปี ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ

การรับรู้ของครู, การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

บทนำ

การพัฒนาเทคโนโลยีในปัจจุบัน ได้พาโลกเข้าสู่โลกยุคใหม่ไร้พรมแดน ซึ่งมนุษย์ทุกหนแห่งสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้พร้อม ๆ กันทั้งโลก Alvin Toffler นักอนาคตวิทยาชื่อดัง ได้แบ่งการปฏิวัติโลก ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของมนุษยชาติไว้เป็นสามช่วงเวลา ช่วงแรกเป็นการปฏิวัติทางด้านเกษตรกรรม ช่วงที่สองเป็นการปฏิวัติด้านอุตสาหกรรม และ ช่วงที่สามเป็นยุคปฏิวัติการสื่อสาร โทรคมนาคม รวมเรียกว่า “ทฤษฎีคลื่นลูกที่สาม : The Third Wave” กระแสโลกาภิวัตน์อันเกิดจากการปฏิวัติการสื่อสารโทรคมนาคม ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงต่อมนุษยชาติ ซึ่งมีทั้งข้อดี คือการเปิดโลกแห่งข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้วิทยาการความก้าวหน้าใหม่ ๆ อย่างรวดเร็วทันทั่วทั้ง มนุษย์ได้ย่อโลกให้เล็กลงได้เป็นผลสำเร็จ แต่ในทางกลับกันก็ส่งผลสะท้อนกลับด้านลบเช่นกัน ประเทศไทยถูกผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการเงินขณะที่ยังไม่มีความพร้อมด้านมาตรการรองรับที่ดีพอ ในปี พ.ศ. 2540 วิกฤตทางการเงินครั้งใหญ่ของประเทศ ทำให้ต้องขอรับความช่วยเหลือด้านการเงินจากธนาคารโลก ซึ่งธนาคารโลกก็ได้ให้ความช่วยเหลือในรูปเงินกู้พร้อมกับเงื่อนไขกำกับการกู้ยืมต่าง ๆ มากมาย ซึ่งรวมถึงแนวคิดเรื่อง “ธรรมาภิบาล : Good Governance” ถูกให้นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาและสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้กับประเทศไทย ดังจะเห็นได้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ ฉบับที่ 9 รวมทั้งรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ต่างยึดแนวทาง “ธรรมาภิบาล : Good Governance” เป็นหลักนำไปสู่การปฏิบัติทั้งสิ้น

ในด้านการจัดการศึกษาอันเป็นกลไกสำคัญที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ก็มีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปี พ.ศ.2542 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจนแล้ว ยังมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ ฉบับที่ 9 แผนมหาดไทย ฉบับที่ 6 และ ฉบับที่ 7 ออกมาเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการกระจายอำนาจทางการศึกษาออกไปสู่ชุมชน เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริหาร การบริหารด้วยระบบ“ธรรมาภิบาล : Good Governance” จึงนับเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของทุกองค์กรไม่ว่าหน่วยราชการหรือเอกชน ที่จะต้องปรับตัวและเตรียมความพร้อมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง“ธรรมาภิบาล : Good Governance” เป็นมิติใหม่ที่เน้นบทบาทของผู้บริหารในการปฏิบัติงานให้ประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมาย มีระบบการตรวจสอบ สามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจน และ มีการแข่งขันเพื่อจัดการ การบริการที่ดีขึ้น (Agere, 2000) การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลจึงก่อให้เกิดประสิทธิผลทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล

ในส่วนของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้วยความปรารถนาให้ประสิทธิภาพการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาสูงขึ้น จึงได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารจัดการภายใน เปิดโอกาสให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระคล่องตัว สามารถบริหารจัดการ แต่ละสถานศึกษาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามหลักการกระจายอำนาจ และ การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จที่สถานศึกษา จึงได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารทั่วไป ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ กฎหมายอื่น ๆ ที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ แต่การกระทำการใด ๆ ตามสิทธิและหน้าที่ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติไว้ดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการภายในขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ ต้องระมัดระวังมิให้การกระทำเป็นการ

ละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของราชการ นโยบาย แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน

จากเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการอยู่ในระดับใด และเพื่อนำไปเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมุติฐานการวิจัย

ครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 228 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 145 คน ได้รับแบบสอบถามคืนที่สมบูรณ์และสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด 145 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence :IOC) และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .960 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ การรับรู้มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ 5, 4, 3, 2, 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t-test)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe's Post hoc Comparison)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร มีดังนี้
 - 2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
 - 2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีการรับรู้สูงกว่าครูที่ประสบการณ์ทำงาน 5- 10 ปี ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่ามีประเด็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู

ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารดำเนินงานต่าง ๆ ที่เป็นภารกิจของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยยึดหลักคุณธรรมทั้ง 6 ด้าน และผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันยังมีลักษณะของนักบริหารการศึกษามืออาชีพที่มีความรู้ความสามารถที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาได้จะต้องผ่านการอบรมผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารระดับสูงตามหลักเกณฑ์และหลักการที่ได้กำหนดไว้ จากการพัฒนาโดยการอบรมดังกล่าว ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารสถานศึกษา ตลอดจนได้รับทักษะที่จำเป็นและมีคุณธรรมสำหรับผู้บริหารเพิ่มพูนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา สิงหะ (2560) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายที่ 74 สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพบว่าในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนภรณ์ ส่งเสริม (2558) เรื่อง การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผลการวิจัย พบว่าการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานครในด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารดำเนินการบริหารสถานศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักระเบียบกฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ข้อบังคับที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิรา บุตรนาม (2560, หน้า 5) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดไพโรวัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง) (2558, หน้า 86) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานครในด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารดำเนินการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย

โดยยึดหลักและเชื่อมั่นในความถูกต้อง และดีงาม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานหรือสมาชิกทุกฝ่ายในสถานศึกษายึดถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร และความมีระเบียบวินัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราพร กริ่งไกร (2558) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

เขต 1 มีสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสกล ฐานธมโม (อินทร์คล้าย) (2556) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ หลักคุณธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานครในด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากผู้บริหารดำเนินการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย โดยมีการปรับปรุงกลไกการทำงานของทุกฝ่ายให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ทำให้ประชาชน และสังคมรอบ ๆ เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างสะดวก อีกทั้งมีกระบวนการตรวจสอบที่ถูกต้องและชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา ดิพรม (2560, หน้า 6) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนมหาชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนมหาชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ ทองคง (2560, หน้า 8) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานครในด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากผู้บริหารดำเนินการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจโดยเปิดโอกาสได้อย่างเสรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส นาคปฐม (2559) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารินทร์ สงมะเรียง (2559) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานครในด้านหลักความรับผิดชอบ โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากผู้บริหารดำเนินการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป อย่างมีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความกระตือรือร้นในการทำงาน การแก้ปัญหาของโรงเรียน และการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ใจรักเรียน (2560) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 74 สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌปนกร มีเหล็ก (2560) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนเอกชน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 6 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานครในด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากผู้บริหารดำเนินการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด โดยยึดหลักความคุ้มค่า ความพอเพียง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา โพธิทอง (2559) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนชางตาครูส์คอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รสริน แสงสุวรรณ (2557) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตสัตตบงกช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องมาจาก ครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทุกคนได้รับการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จึงส่งผลให้ครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัศมี มาแพง (2560) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์เพ็ญ หาญชนะ (2560) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นด้านหลักความคุ้มค่ามีความแตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี กับประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี มีการรับรู้พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เนื่องจากจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากมีโอกาสได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาผู้เรียน มากกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย จึงทำให้การรับรู้ของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชวาล ไหมหะลา ได้ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายที่ 40(2) สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่าความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายที่ 40(2) สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่าและด้านหลักความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา ไกรภักดิ์ (2560) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 74 สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายที่ 74 สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษให้ได้รับ

การศึกษาภาคบังคับ ด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีเด็กพิเศษในปกครอง และเพื่อให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา กำหนดไว้ว่า “บุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ หรือมีร่างกายพิการ หรือมีความต้องการเป็นพิเศษ หรือผู้ด้อยโอกาส มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ”

1.2 ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรตัดสินใจด้วยหลักประชาธิปไตย โดยยอมรับมติของเสียงข้างมาก แต่ต้องเคารพสิทธิของเสียงส่วนน้อยด้วย ส่งเสริมกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม บนพื้นฐานของความมีเหตุผล มีเสรีภาพ มีความเท่าเทียมเสมอภาคกัน การยอมรับความแตกต่างทางความคิด และความเคารพสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รับผิดชอบในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จสูงสุด

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาควรควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการภายในสถานศึกษาดำเนินไปอย่างถูกต้องและช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต รวมทั้งนำไปสู่การสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษา

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการระดมสมอง เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ และพร้อมร่วมกันแก้ปัญหา เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ดี

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา ให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยผู้บริหารสถานศึกษาอาจจะต้องเสียสละเวลาส่วนหนึ่งเพื่อพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยตัวเอง เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังจะได้เรียนรู้ว่ามีจุดใดที่ผู้ใต้บังคับบัญชายังไม่สามารถทำได้ หรือทำได้ไม่ดีพอ และยังทำให้เกิดความใกล้ชิดกัน ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่ดีภายในสถานศึกษา และเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้บริหารสถานศึกษา

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งให้ครอบคลุมภาระงานทั้งองค์กร โดยยึดหลักใช้คนให้น้อยที่สุด การวางแผนกำลังคนให้เหมาะสมกับงานเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำงานที่ให้ผลการดำเนินการที่ดีมีประสิทธิผล และสามารถผลักดันสถานศึกษาไปสู่จุดหมายได้เร็วขึ้น แต่หากจัดวางคนทำงานที่มีคุณภาพ แต่อยู่ผิดที่ผิดทาง การทำงานก็ไม่สามารถเดินหน้าได้อย่างที่เราต้องการอย่างแน่นอน ทั้งองค์กรโดยยึดหลักใช้คนให้น้อยที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 33 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร

2.2 ศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 34 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา สิงหะ. (2560). ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารจัดการที่ดีตามหลัก
 ธรรมชาติของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายที่ 74 สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑามาส นาคปฐม. (2558). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร โรงเรียนเทศบาล
 อินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี. งานนิพนธ์หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทร์เพ็ญ หาญชนะ. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร โรงเรียนในสำนักงานเขตทุ่งครุ
 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัชวาล ใหม่หะลา. (2560). ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษา
 กลุ่มเครือข่ายที่ 40 (2) สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
 บัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คาริน สงมะเริง. (2559). การบริหารงานตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัด
 จันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
 มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณปรกร มีเหล็ก. (2560). ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมชาติในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ
 คิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนเอกชน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
 เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระปลัดไพโรจน์ วัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง). (2558). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร
 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธ
 ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสกล ฐานธมโม. (2556). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษา ใน
 จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รสริน แสงสุวรรณ. (2557). การบริหารโดยใช้หลักธรรมชาติของผู้บริหาร โรงเรียน ในสหวิทยาเขตสัตตบงกช สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหาร
 การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ขรตนา โพธิทอง . (2559). การบริหารงานตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร โรงเรียนชางตาครูส์คอนแวนท์
 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 บ้านสมเด็จเจ้าพระยา".
- รัตนภรณ์ ส่งเสริม. (2559). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหาร
 การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- รัศมี มาแพง. (2560). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุจิรา บุตรนาม. (2560). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วาสนา ใจรักเรียน. (2560). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 74 สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุนิสา ดีพรม. (2560). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนมหاضี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2539). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ... (2544). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ... (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2555). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- (2542).ระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- อัจฉราพร กริ่งไกร. (2558). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อานนท์ ทองคง. (2560). ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.